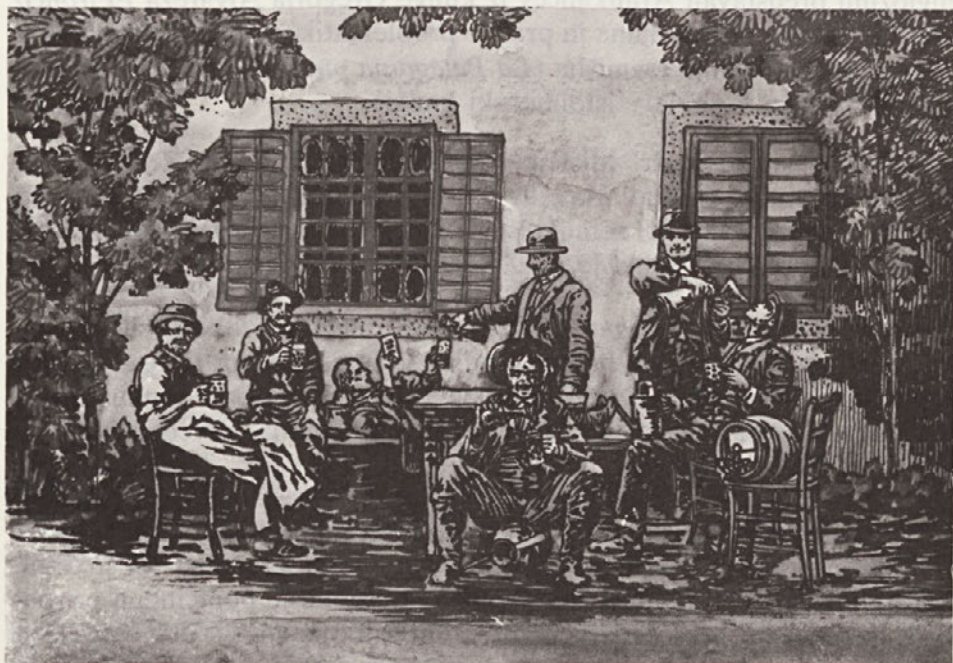

tudi iz notranjih lastnosti neke strukture. Torej ne le iz nasprotja med državo in Slovenci, ampak tudi iz razmer, v katerih so Slovenci živeli. Če je šmarnica revežev izhod v sili, je pač vsak revež s prstom veselo pokazal na drugega češ: »On je šele revež ne jaz. Saj je on še bolj vezan na šmarnico kot jaz.« To pa daje stereotipu, ki postane že kar kompleks, pravo vztrajnost.

Iz zbirke arh. I. Jagra (last Biblioteke SAZU): risba – kultura Slovencev

Ne le globina razkola, ampak predvsem veselja nad tem, da lahko s prstom pokažemo na nekoga, ki je še bolj zanikrn od nas samih, mu daje moč, da preživi ne le državo in trto ampak tudi ljudi. Vzvod vsega pa je prav občutek lastne ničvrednosti.

Borut Koloini

IRENE MISLEJ, JANEZ BENIGAR. IZBRANO GRADIVO

ZNANSTVENI INŠTITUT FILOZOFSE FAKULTETE,
LJUBLJANA 1988, 148 STR.

Janeza Benigarja (1883–1950) smo doslej poznali z imeni Ivan, Janko ali Juan, pač glede na to, če so o njem pisali slovenski, hrvaški ali argentinski avtorji. Irene Mislej pa ga je tokrat predstavila kot Janeza; najbrž zato, da bi bolj poudarila njegov slovenski rod. Vsa Benigarjeva zapuščina (zlasti rokopisna), še ni pregledana in ovrednotena, zato o njej še ni moč izreči končne ocene. Vsekakor pa že po tem, kar doslej vemo o njem,

spada med najvidnejše slovenske etnologe, ali bolje rečeno, antropologe. Žal so bila njegova dela, napisana v španščini in objavljena v Argentini, raziskovalcem pri nas težko dostopna. Zato je toliko pomembnejša slovenska izdaja njegovih izbranih besedil, ki obsega tri razprave o pojmu časa, prostora in vzročnosti pri Araukancih, odlomek o araukanskih bogovih iz knjige *El problema del hombre americano*, Benigarjev spis o religioznih predstavah Araukancev iz knjige Gregoria Alvareza *El tronco de oro* in njegov oris socialne in pravne problematike patagonskih kmetov z naslovom Patagonija razmišlja (*La Patagonia piensa*, objavljeno najprej kot podlistek in kasneje v istoimenski knjigi).

Omenjena besedila je dr. Mislejeva opremila z izčrpnimi opombami in obsežno spremno študijo (str. 99–148), v kateri je skušala pokazati »kulturnozgodovinski in zemljepisni okvir« Benigarjevega življenja v Argentini. Spremna študija je razdeljena na tri poglavja:

1. Biografija (»Janez Benigar – življenjepis«) vsebuje veliko doslej neznanih podatkov iz osebnih arhivov in objav v argentinskem tisku. Za našo stroko so posebej dragocene informacije o Benigarjevem zanimanju za indijanske kulture, čeprav avtorica, ki ni etnologinja, seveda o tem ni mogla dati bolj poglobljene analize.

2. V poglavju »Benigar in Slovenci v Argentini in domovini« je podrobneje opisan krog slovenskih izseljencev v Argentini z začetka 20. stoletja, s katerimi je vzdrževal stike tudi Benigar. Besedilo je pomemben prispevek k poznavanju prve generacije argentinskih Slovencev. Njihova vloga v znanstvenem, gospodarskem in kulturnem življenju v novi domovini je orisana zlasti s stališča publicistične dejavnosti in društvene organiziranosti, vendar je že v teh okvirih izredno impresivna. V opombah so objavljene kratke biografije najpomembnejših predstavnikov te generacije.

3. »Zgodovinski in zemljepisni okvir Benigarjevega življenja«. Gre za kratek zgodovinski oris evropske kolonizacije jugozahodnega dela Argentine, v katerem po svoji pričevalnosti (zlasti za nas Slovence) izstopajo pisma salezijanskega misijonarja in duhovnika Ludvika Perniška. To poglavje bi pravzaprav sodilo na začetek in ne na konec spremne študije.

Knjiga je posledica večletnega raziskovalnega programa pri Znanstvenem inštitutu filozofske fakultete o kulturni in umetnostni ustvarjalnosti Slovencev v Latinski Ameriki. Avtorica, ki je tudi sama argentinska Slovenka, je tako na »lastnem« terenu zbrala številna dragocena pričevanja. Knjigi so priloženi zemljevid dela Patagonije, kjer je živel in delal Benigar, risba araukanskih tekstilnih vzorcev in dve ilustraciji akademske slikarke Bare Remec.

Zmagor Šmitek